



JURIDISKA FAKULTETEN  
vid Lunds universitet

Oliver Törn

# Aktiekapitalsänkningen i privata aktiebolag år 2020

En analys av de bakomliggande faktorerna

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Kandidatuppsats på juristprogrammet  
15 högskolepoäng

Handledare: David Dryselius

Termin: HT 19

# Innehåll

<b>SUMMARY</b>	<b>1</b>
<b>SAMMANFATTNING</b>	<b>2</b>
<b>FÖRKORTNINGAR</b>	<b>3</b>
<b>1 INLEDNING</b>	<b>4</b>
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och frågeställningar	6
1.3 Avgränsningar	7
1.4 Metod, material och perspektiv	7
<b>2 AKTIEBOLAGSFORMEN</b>	<b>8</b>
2.1 Formkrav	8
2.2 Likvidation	9
<b>3 AKTIEBOLAGET SOM BOLAGSFORM GENOM HISTORIEN 11</b>	
3.1 1848 års ABL	11
3.2 1895 års ABL	12
3.3 1910 års ABL	12
3.4 1944 års ABL	13
3.5 1975 års ABL	13
3.6 1995 års ABL	14
3.7 2005 års ABL	15
3.8 2010 års ändring av ABL	15
3.8.1 2020 års ändring av aktiekapitalskravet	16
<b>4 EU:S PÅVERKAN</b>	<b>19</b>
4.1 Fall från EU-domstolen	19
4.1.1 Mål C-212/97 Centros Ltd (Centros) mot Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	19
4.1.2 Mål C-208/00 Überseering BV (Überseering) mot Nordic Construction Company Baumanagement (NCC)	20
4.1.3 Mål C-167/01 Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam (Handelskammaren) mot Inspire Art Ltd (Inspire Art)	21

4.2	SPE-bolag	22
5	ANALYS	23
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	25
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	27

# Summary

Limited companies are today's most popular form of companies in Sweden. Limited companies has existed in Sweden about 250 years and has naturally evolved in line with society. However, since Sweden joined the EU, a trend has been seen where the requirement for share capital in private companies has decreased. This has been done through the competitive situation that has arisen in the internal market within the EU. This competitive situation has arisen as a result of judgements from the European Court of Justice.

In order to show how this has been done, the thesis makes a historical review of the regulations in the area. The effect of Sweden's membership in the EU is also examined. Finally, this is analyzed.

# Sammanfattning

Aktiebolaget är dagens absolut mest populära bolagsform. Den är i Sverige ungefär 250 år gammal och har naturligt utvecklats i takt med samhället. Sedan Sverige gick med i EU har dock en trend kunnat ses där kravet på aktiekapital i privata bolag minskat. Detta har skett genom den konkurrenssituation som uppstått på den inre marknaden inom EU. Denna konkurrenssituation har uppstått som ett resultat av domar som kommit från EU-domstolen.

För att visa hur detta skett görs i uppsatsen en historisk genomgång av regleringen på området. Det går även igenom vilken effekt Sveriges medlemskap i EU haft. Slutligen analyseras detta.

# Förkortningar

ABL	Aktiebolagslag
EU	Europeiska unionen
Prop.	Regeringens proposition
SOU	Statens offentliga utredningar
SPE	Societas Privata Europea
RF	Regeringsformen

# 1 Inledning

## 1.1 Bakgrund

Efter det svenska riksdagsvalet 2018 befann sig Sverige i ett komplicerat parlamentariskt läge. Den socialdemokratiska statsministern Stefan Löfven entledigades den 25 september 2018 av en riksdagsmajoritet i den obligatoriska statsministeromsröstningen som enligt lag hålls när den nyvalda riksdagen samlas.<sup>1</sup> Efter att riksdagen röstat emot dels den moderata partiledaren Ulf Kristersson, dels Stefan Löfven en andra gång för statsministerposten återstod endast två statsministeromröstningar innan talmannen skulle bli tvungen att utlysa nyval i det fall ingen statsminister kunde utses.<sup>2</sup> Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna valde då att ingå en sakpolitisk överenskommelse vilken skulle komma att kallas januariöverenskommelsen.

Januariöverenskommelsen grundade sig i att Centerpartiet och Liberalerna skulle släppa fram en regering bestående av Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna, med Stefan Löfven som statsminister, i utbyte mot sakpolitiskt inflytande samt att vänsterpartiet inte skulle få något inflytande över Sveriges politiska inriktning under den kommande mandatperioden.<sup>3</sup> Talmannen nominerade återigen Stefan Löfven som statsminister och omröstningen hölls den 18 januari 2019. Vid denna omröstning valde Centerpartiet och Liberalerna till följd av januariöverenskommelsen att lägga ner sina röster. Även Vänsterpartiet valde att lägga ner sina röster och därmed släppa fram Stefan Löfven som statsminister, vilket meddelades vid en presskonferens den 16 januari 2019. Vänsterpartiet gjorde detta trots att januariöverenskommelsen innebar att de inte längre skulle få något inflytande över svensk politik. Vänsterpartiet gjorde dock detta dels under villkoret att man skulle rikta en misstroendeförklaring mot Stefan Löfven om regeringen skulle gå vidare med punkterna i januariöverenskommelsen

---

<sup>1</sup> 6 kap. 3 § RF

<sup>2</sup> 6 kap. 5 § RF

<sup>3</sup> Se januariöverenskommelsens ingress.

angående marknadshyror samt försvagande av anställningsrätten. Dels för att man ville hedra sitt vallöfte om att ”Sverige inte skulle få en högerregering där ett rasistiskt parti höll i taktpinnen”.<sup>4</sup>

I ingressen till januariöverenskommelsens avsnitt om ekonomi och statsfinanser står följande.

”Det ekonomiska utrymme som finns ska användas till att öka drivkrafterna till arbete, stärka välfärden, genomföra klimatomställningen, minska klyftorna mellan dem som får jobb och dem som står utanför, mellan den som levt länge i Sverige och den som nyss kommit hit, mellan bostadsområden och landsändar. Full beredskap ska finnas för att hantera en situation där konjunkturen vänder. För att säkra en god ekonomisk utveckling, vårt framtida välstånd och en god välfärd i framtiden krävs en politik som prioriterar jobben och främjar näringslivets hållbara omställning och konkurrenskraft”<sup>5</sup>

En sänkning av kravet på aktiekapital till 25 000 kronor återfinns under punkt 3, med underrubriken ”Bättre villkor för företagande och entreprenörer”.

28 november 2019 röstade Riksdagen igenom att kapitalkravet för privata aktiebolag i 1 kap. 5 § ABL sänks från 50 000 kronor till 25 000 kronor den 1 januari 2020. Beslutet innebär att kapitalkravet på ett decennium gått från 100 000 kronor till 25 000 kronor (2019:1264).

Aktiekapitalet har under Sveriges dryga 250 år med aktiebolaget som associationsform fyllt främst två funktioner. Det har fungerat som ett kapitalskydd för de borgenärer som på olika vis investerat i bolaget. Aktiekapitalets storlek är menat att utgöra en garanti för att bolaget alltid har

---

<sup>4</sup> Presskonferens med Jonas Sjöstedt den 16 januari 2019

<sup>5</sup> Januariöverenskommelsens avsnitt ”ekonomi och statsfinanser”



en buffert av reella tillgångar i det fall bolaget skulle gå med förlust.<sup>6</sup> Aktiekapitalet har även fungerat som en seriositetsspärr. Genom att tvinga blivande företagare att själva investera kapital i aktiebolaget skapas incitament att endast starta aktiebolag med en väl genomtänkt affärsidé, samt att det utgör ett hinder för startandet av aktiebolag med oseriösa syften.<sup>7</sup>

## 1.2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsen handlar om aktiekapitalets funktion i den moderna aktiebolagsrätten. Syftet med uppsatsen är att undersöka hur aktiekapitalets reglering påverkats av samhällets utveckling dels genom teknisk utveckling, dels genom en globalisering där utländska bolag verkar på den svenska marknaden. Undersökningen består därför av tre delar. Den ena ägnas åt att undersöka aktiebolagets och aktiekapitalets historiska funktion i svensk rätt, den andra ägnas åt att undersöka hur Sveriges medlemskap i den Europeiska unionen påverkat landets möjligheter att själva kontrollera utformningen av de aktiebolag som bedriver verksamhet inom landet. Slutligen utvärderas den nuvarande utvecklingen. För att uppnå syftet besvaras följande frågeställningar:

- Hur har regleringen av aktiebolag och därmed aktiekapitalet sett ut i en historisk jämförelse?
- Vilken påverkan har Sveriges medlemskap i den Europeiska unionen haft för utvecklingen av aktiekapitalskravet?
- Är den senaste sänkningen av aktiekapitalkravet i privata aktiebolag det bästa alternativet?

---

<sup>6</sup> Andersson, Kapitalskyddet i aktiebolag, s. 11

<sup>7</sup> SOU 2008:49

## 1.3 Avgränsningar

Uppsatsen avgränsas till att endast behandla den del av borgenärsskyddsreglerna som fokuserar på aktiekapital samt likvidation. Likvidationsförfarandets komplexitet inom redovisningsområdet kommer inte att beröras. SPE, en form av europeiskt privat aktiebolag, kommer endast att beröras kortfattat.

## 1.4 Metod, material och perspektiv

Uppsatsen utgår från en rättsdogmatisk metod med diskussion kring såväl *de lege lata* som *de lege ferenda*. Den rättsdogmatiska metoden används för att utvärdera samt analysera det rådande rättsläget genom att studera de traditionella rättskällorna, såsom lagar, förarbeten, praxis och doktrin. I förhållande till uppsatsens sista del antas ett kritiskt perspektiv för att utvärdera lagstiftningens funktion.<sup>8</sup>

De rättsfall som lyfts i uppsatsen används för att på ett tydligt sätt visa läsaren hur centrala dessa varit för utvecklingen på området.

---

<sup>8</sup> Nääv och Zamboni, Juridisk metodlära, s. 29 ff, 2018, Studentlitteratur

# 2 Aktiebolagsformen

## 2.1 Formkrav

Aktiebolag kan i Sverige vara av två olika former, Antingen publika eller privata. Denna uppsats fokus kommer att ligga hos de senare. Varje svenskt privat aktiebolag ska sedan den 1 januari 2020 ha ett aktiekapital som uppgår till minst 25 000 kronor.<sup>9</sup> Aktiekapitalet utgör en del av bolagets bundna egna kapital och får därmed inte delas ut i form av aktieutdelning till aktieägarna. Det bundna egna kapitalet, och således aktiekapital agerar på grund av detta som en ekonomisk säkerhet för bolaget och dess borgenärer.<sup>10</sup>

Vid grundandet av ett aktiebolag står stiftelseurkunden i centrum, vilken ska innehålla en bolagsordning.<sup>11</sup>

Utmärkande för aktiebolaget som bolagsform är att aktieägarna inte svarar personligen för bolagets förpliktelser. Detta framgår genom lydelsen ”I ett aktiebolag har aktieägarna inte något personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser”.<sup>12</sup> Det enda riskerade kapitalet för en aktieägare är således det kapital som aktieägaren köpt aktier för. Företagsformen öppnar upp en möjlighet för bolaget att ta större risker i sin verksamhet genom att aktieägarna inte står för den ekonomiska risken personligen.<sup>13</sup>

Det typiska aktiebolaget verkar i stor utsträckning med externa parter. När bolaget exempelvis köper varor eller lånar kapital, uppstår borgenärer mot bolaget. Dessa borgenärer, eller fordringsägare är juridiska eller fysiska personer som bolaget har en skuld hos. En av aktiekapitalets funktioner är

---

<sup>9</sup> 1 kap. 5 § ABL

<sup>10</sup> Skog, Rodhes Aktiebolagsrätt, s. 78 ff

<sup>11</sup> Bergström och Samuelsson, Aktiebolagets grundproblem, s. 25

<sup>12</sup> 1 kap. 3 § ABL

<sup>13</sup> Bergström och Samuelsson, Aktiebolagets grundproblem, s. 43 ff

att agera som skydd för bolagets fordringsägare. Aktiekapitalet har även ansetts utgöra en så kallad seriositetsspärr, där bolagets grundares tillskott av kapital till bolaget utgör en form av säkerhet för att grundarna har en genomtänkt och hållbar affärsidé samt är beredda att satsa eget kapital för att förverkliga denna. Detta har lyfts i förarbeten som en viktig del för att aktiebolaget som bolagsform även i framtiden ska ha ett starkt förtroende.<sup>14</sup> Detta skydd har historiskt sett varit av stor vikt. Dels för att säkerställa att bolaget har kapital att uppfylla sina skyldigheter, dels för att säkerställa att det finns ett tillräckligt ekonomiskt underlag för verksamheten.<sup>15</sup> Vilken nivå aktiekapitalkravet har legat på har varierat genom åren.

## 2.2 Likvidation

Vid händelse av en konkurs eller likvidation av ett bolag vill fordringsägarna ha betalt för sina fordringar. Fordringsägarnas möjligheter att få betalt är i en sådan situation begränsade till företagets tillgångar. En sådan fördel för aktieägarna har ansetts kräva regler som skyddar delar av bolagets kapital och på så vis balanserar ut aktieägarnas övertag gentemot fordringsägarna.<sup>16</sup> Reglerna om kontrollbalansräkning och tvångslikvidation<sup>17</sup> syftar till att se till att det alltid finns pengar kvar i bolaget till fordringsägarna. Hur stora skulder respektive bundet kapital bolaget har, vilket aktiekapitalet är en del av, är avgörande för hur stor del av fordringsägarna som får betalt. När det finns skäl att anta att ett aktiebolags egna kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet ska en kontrollbalansräkning upprättas. Kontrollbalansräkningen ska sedan generellt sett granskas av bolagets revisor. Det är dock inte alla bolag som

---

<sup>14</sup> Prop 2019/20:21 s. 7

<sup>15</sup> Prop. 2019/20:21 s. 6

<sup>16</sup> Prop 2019/20:21 s. 5

<sup>17</sup> 25 kap. 13-17 §§ ABL

måste använda sig av en revisor.<sup>18</sup> Bolag som valt att inte ha någon revisor är dock undantagna från denna skyldighet.<sup>19</sup> Det är som sagt ett undantag, utgångspunkten vad gäller revision är att detta ska skötas av minst en utomstående revisor.<sup>20</sup> Antalet revisorer varierar med bolagens storlek. Möjligheten för mindre privata aktiebolag att välja bort att använda sig av en revisor tillkom år 2010 och kräver att bolaget i sin bolagsordning anger att bolaget inte ska ha någon revisor.<sup>21</sup> För att detta ska vara tillåtet får bolaget inte uppfylla mer än ett av de tre följande villkoren. För det första får inte medelantalet anställda under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än tre. För det andra får inte bolagets redovisade balansomslutning under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än en och en halv miljoner kronor. För det tredje får bolagets redovisade nettoomsättning under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren uppgått till mer än tre miljoner kronor.<sup>22</sup> Möjligheten för mindre privata aktiebolag att välja att inte ha någon revisor tillkom eftersom att lagstiftaren ansåg att flera av de skyddsvärda grupperna som en revisor i sin roll skyddar, däribland aktieägare, externa finansiärer samt långfristiga kreditgivare, inte existerar på ett identiskt vis i små privata aktiebolag som i deras större dito.<sup>23</sup> Anmärkningsvärt, men inte av större vikt för denna uppsats, är att denna möjlighet inte uteslutande gäller för de minsta bolagen. Detta har uppmärksammats av Sandström, som belyser att den komplicerade regeln genom att beräknas med ett rullande tvåårsgenomsnitt öppnar upp en möjlighet att även nystartade bolag, som inte behöver vara i närheten av att klara kraven, under sina två första år helt kan välja bort att ha någon revisor.<sup>24</sup>

---

<sup>18</sup> 9 kap. 1 § 2 st. ABL

<sup>19</sup> 1 kap. 12b § ABL

<sup>20</sup> 9 kap. 1 § 1 st. ABL

<sup>21</sup> 9 kap. 1 § 2 st. ABL

<sup>22</sup> 9 kap. 1 § 3 st. ABL

<sup>23</sup> Prop 2009/10:204 s. 65 f

<sup>24</sup> Sandström, svensk aktiebolagsrätt, s. 281 f, 2017, Wolters Kluwer

# 3 Aktiebolaget som bolagsform genom historien

## 3.1 1848 års ABL

Den första svenska regleringen av aktiebolaget som associationsform kom genom stadfästelse den 6 oktober 1848. Det hade genom industrialiseringens genomslag i Sverige uppkommit ett behov för framväxten av en ny infrastruktur såväl som för de nya industrierna att få tillgång till ett större rörelsekapital. Inspiration till Lagen hämtades från Frankrike, där industrialiseringen redan fått fäste. Likt det franska systemet valde man i Sverige att använda sig utav ett koncessionssystem. Koncessionssystemet bygger på att varje bolag behövde ett tillstånd, även kallat oktroj, vilket skulle utges efter en lämplighetsprövning utförd av konungen i det enskilda fallet. Det fanns således ingen standard för hur mycket kapital som var tvunget att finnas i bolaget, istället gjordes lämplighetsbedömningar för vart och ett av de bolagen som startades. I lagens 1 § stod följande.

”... Konungen pröfvar bolagsordningens öfverensstämmelse med denna lag, samt om och huruvida därutöfver, med afseende på vid den och beskaffenheten af bolagets rörelse, serskilda bestämmelser må erfordras vare sig angående sökerhet för fullgörande af delegarnes förbindelser, om tillsyn å gifna föreskrifters behöriga iakttagande, eller i annat syftemål...”<sup>25</sup>

Lagen gav alltså Konungen en möjlighet, att i de fall det behövdes, ställa ytterligare krav på bolagsordningen.

---

<sup>25</sup> Se 1848 års aktiebolag 1 §. Jfr prop 1847/48:56

## 3.2 1895 års ABL

1848 års ABL gällde i nära 40 år, då den ersattes av 1895 års ABL. 1895 års ABL bygger istället på normativsystemet.<sup>26</sup> Genom övergången från koncessionssystemet till normativsystemet ställdes generella regler upp för vad stiftelseurkunden skulle innehålla vid bildandet av ett aktiebolag<sup>27</sup>. I och med införandet av normativsystemet ställdes även ett minsta aktiekapitalkrav upp för första gången. Aktiekapitalet fick inte understiga 5 000 kronor, om inte Konungen gav särskilt undantagstillstånd.<sup>28</sup>

## 3.3 1910 års ABL

År 1908 var antalet registrerade aktiebolag i Sverige nära 5 000 stycken. Ökningen av antalet aktiebolag samt den ökade handeln med aktier hade gjort lagstiftaren uppmärksam på flertalet nya problemområden. I 1910 års ABL har det därför tillkommit reglering så som en striktare bildningsprocess, revision, avveckling och godtrosvärförvärv av aktier.<sup>29</sup> I förarbetet till 1910 års ABL kunde läsas:

”De kraf på ändringar i gällande aktiebolagsrätt som med stöd af vunna erfarenheter framställts från olika håll, särskildt i motioner vid riksdagarna, afse hufvudsakligen del att bereda allmänheten kraftigare skydd mot osunda bolagsföretag dels att förskaffa aktieägarna större trygghet mot att styrelsen missbrukar sin ställning eller öfver huvud illa handhafver bolagets

---

<sup>26</sup> Sandström, Svensk aktiebolagsrätt, 6:e uppl. Wolter Kluwer Sverige AB, 2012, s. 51

<sup>27</sup> 8 § 1895 års ABL

<sup>28</sup> 3 § 1895 års ABL

<sup>29</sup> Sandström, Svensk aktiebolagsrätt, s. 52

angelägenheter och dels att för minoriteten i aktiebolag åstadkomma garanti mot förtryck från majoritetens sida.”<sup>30</sup>

Minimikravet på 5000 kronor i aktiekapital lämnades oförändrat.<sup>31</sup>

### **3.4 1944 års ABL**

I och med Kreuger-kraschen 1932 insåg man genast brister i 1910 års ABL och arbetet med en ny lag sattes igång. Resultatet, en omfattande och detaljrik lagstiftning med nya bestämmelser om bland annat reservfonder, bundet kapital och minoritetsägare.<sup>32</sup> Den nya lagen började gälla 1944 och vi kan i förarbeten till lagen se att det redan här diskuteras om fördelar och nackdelar med en enklare form av aktiebolag. Det gjordes jämförelser med såväl tysk som fransk bolagsrätt, men man kom fram till att dessa bolagsformer hade varit synnerligen förmånliga och därför missbrukats till nackdel för tredje man.<sup>33</sup> Trots att diskussion fördes angående en ändring av aktiekapitelkravet, med anledning av inflationen som skett sedan 1895, förblev 5 000 kronor gällande.<sup>34</sup>

### **3.5 1975 års ABL**

Redan 1960 beslutades att en samnordisk översyn av aktiebolagsrätten skulle genomföras. Till att leda denna översyn utsågs professor Håkan Nial. 1962 utvidgades uppdraget till att omfatta utarbetandet av en enhetlig nordisk aktiebolagslagstiftning.<sup>35</sup> Arbetet resulterade i ett betänkande som gavs 1971.<sup>36</sup> I betänkandet föreslås ett minsta aktiekapital om 20 000

---

<sup>30</sup> Förslag till lag om aktiebolag äfvensom till andra därmed sammanhängande författningar afgifna af därtill utsedde kommitterade, Stockholm 1908, Motiven s. 3

<sup>31</sup> Se 2 § 1910 års ABL

<sup>32</sup> Sandström, Svensk aktiebolagsrätt, s. 54

<sup>33</sup> SOU 1941:9 s. 29 ff

<sup>34</sup> SOU 1941:9 s. 6

<sup>35</sup> SOU 1971:15 s. 3

<sup>36</sup> SOU 1971:15



kronor.<sup>37</sup> Aktiekapitalkravet kom dock att höjas innan 1975 års ABL till 50 000 kronor (1973:303). Anledningen till höjningen var att det i remissvaren framkommit att det låga aktiekapitalkravet möjliggjort ett stort antal icke önskvärda bolagsbildningar, och som följd av detta i många fall lett till konkurser. Ett annat problem som togs upp i remissvaren var att det låga aktiekapitalkravet lett till en form av systematiskt utnyttjande av att bilda småbolag för att på så vis försvåra skattekontroller.<sup>38</sup> När lagen väl trädde i kraft 1977 lämnades aktiekapitalkravet oförändrat vid 50 000 kronor.

Till skillnad mot 1944 års ABL är 1975 års ABL mer kortfattad i sin utformning, och utelämnar stora delar reglering ur lagen som anses som allmänna grundsatsar.<sup>39</sup> En förenklad lagstiftning bestående av färre formföreskrifter var att föredra då det medförde tidskrävande arbete vilket inte gav ett effektivt skydd.<sup>40</sup>

### **3.6 1995 års ABL**

Sveriges inträde i EU år 1995 spelar en central roll i sammanhanget. Även fast Sverige inte var medlemmar i EU vid tidpunkten för propositionens<sup>41</sup> tillkomst, återstod i praktiken endast en folkomröstning innan inträde i EU skulle ske. Anledningen till att vi i skrivande stund har en uppdelning mellan privata och publika aktiebolag i Sverige är att det vid inträdet i EU ställdes krav från EU att medlemsstaterna skulle göra en distinktion mellan aktiebolag med begränsad respektive spridd ägarkrets, eftersom att det fanns bolagsdirektiv<sup>42</sup> inom unionsrätten som ställde högre krav på bolag med en större aktieägarkrets. För att möta dessa krav introducerades således det privata aktiebolaget som bolagsform i Sverige. En viktig skillnad mellan privata och publika aktiebolag är möjligheten att vända sig till allmänheten

---

<sup>37</sup> SOU 1971:15 s. 119

<sup>38</sup> Prop. 1973:93 s. 57 f

<sup>39</sup> Sandström, s. 55

<sup>40</sup> Prop. 1973:93 s. 77

<sup>41</sup> Prop. 1993/94:196

<sup>42</sup> Andra bolagsdirektivet, rådets direktiv nr 77/91/EEG av den 13 december 1976

för att anskaffa kapital.<sup>43</sup> Minimigränsen för aktiekapital hos privata aktiebolag sattes vid 100 000 kronor.<sup>44</sup> Det påpekas i förarbetet att det reella aktiekapitalkravet vid en nivå på 100 000 kronor fortfarande är knappt det halva av kravet i 1973 års ABL<sup>45</sup>

### **3.7 2005 års ABL**

Den nu gällande ABL<sup>46</sup> gäller från 2005. Några ändringar av aktiekapitalkravet i privata aktiebolag hade inte föreslagits varken av utredningen eller remissinstanserna och aktiekapitalkravet lämnades därmed oförändrat.<sup>47</sup>

### **3.8 2010 års ändring av ABL**

I förarbetena diskuteras möjligheten att sänka aktiekapitalkravet. Till stor del eftersom att fyra av fem företag vid tidpunkten startades inom tjänstesektorn och att dessa inte hade samma behov av investeringar i materiella tillgångar. För dessa företag ansågs för höga aktiekapitalkrav kunnat haft effekten att dessa företag valt bort aktiebolagen som associationsform och att det av den anledningen fanns anledning att överväga en sänkning av kraven.<sup>48</sup> Utredningen konstaterade även att en sänkning av aktiekapitalkravet i princip var utan betydelse för de anpassade borgenärerna. För de icke-anpassade borgenärerna, exempelvis staten med skatteanspråk eller leverantörer utan återtagarförbehåll, påpekade dock utredningen att aktiekapitalet var centralt för deras möjlighet att få betalt.<sup>49</sup> I utredningen tas den konkurrenssituation som uppstått efter flertalet domar<sup>50</sup>

---

<sup>43</sup> Sandström, svensk aktiebolagsrätt, s. 60

<sup>44</sup> 1 kap. 3 § 1995 års ABL

<sup>45</sup> Prop. 1993/94:196 s. 82

<sup>46</sup> SFS 2005:551

<sup>47</sup> Prop. 2004/05:85 s. 211 f

<sup>48</sup> SOU 2008:49 s. 97 f

<sup>49</sup> SOU 2008:49 s. 12

<sup>50</sup> Dessa domar behandlas närmre under avsnittet Europeiska unionens påverkan.

från EU-domstolen på området som en möjlig anledning till den trend som utredning anser sig se bland flertalet medlemsstater.<sup>51</sup> Regeringens förslag till riksdagen, som senare röstades igenom, var att sänka aktiekapitalkravet till 50 000 kronor. Anledningen att man valde 50 000 kronor var att det ansågs vara en nivå som skapade en större tillgänglighet till aktiebolaget som associationsform, vilket ställdes mot de icke-anpassade borgenärerna som enligt utredningen hade ett så pass dåligt skydd att en sänkning inte skulle påverka dem nämnvärt. Skillnaden mellan 50 000 kronor och 100 000 kronor ansågs vara försumbar för borgenärerna eftersom att båda nivåerna enligt förslaget snabbt kunde förbrukas. Samtidigt lyftes att om fler tjänsteföretag valde att drivas som aktiebolag skulle få positiva effekter på jämställdheten området då en markant högre andel av de aktiebolag som drivs av kvinnor är inom tjänstesektorn, än de aktiebolag som drivs av män. Att göra det mer attraktivt för tjänsteföretag att drivas som aktiebolag bedömdes därmed kunna gynna kvinnors företagsamhet i stort.<sup>52</sup>

### **3.8.1 2020 års ändring av aktiekapitalskravet**

En sänkning av aktiekapitalskravet bedömdes likt den föregående sänkningen sannolikt få effekten att fler aktiebolagsbildningar skulle ske. Mellan åren 2004 och 2009 låg genomsnittet för bolagsbildningar runt 8 000 om året. Efter sänkningen 2010 ökade det årliga antalet bolagsbildningar från 15 000 år 2010 till 30 000 år 2018. En ökning som enligt propositionen berodde på sänkningen i kombination med andra förändringar lagstiftningen från ungefär samma tidpunkt.<sup>53</sup>

Likt inför sänkningen av aktiekapitalskravet 2010 lyfts i förarbetena till ändringen 2020 ett jämställdhetsargument. Det påpekas att ”Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv”.<sup>54</sup> Entreprenörskap ansågs förknippat främst

---

<sup>51</sup> SOU 2008:49 s. 61 f

<sup>52</sup> Prop. 2009/10:61 s. 14 ff

<sup>53</sup> Prop. 2019/20:21

<sup>54</sup> Prop. 2019/20:21 s. 17

manligt företagande och manliga egenskaper. Att sänka aktiekapitalkravet ytterligare till 25 000 kronor vilket i likhet med motiven till sänkningen 2010 skulle främja främst företagen inom tjänstesektorn och därmed främja kvinnors företagande, även om någon större effekt på andelen kvinnliga företagare inte inträffat. Detta trots flertalet reformer som borde ha främjat kvinnligt företagande.<sup>55</sup>

Kritik riktades mot förslaget, enligt Ekobrottsmyndigheten, för grunda konsekvensanalys av risken för en ökad ekonomisk brottslighet samt totala avsaknad av en genomgång av hur andra länder löst borgenärsskyddet när de antingen sänkt aktiekapitalkravet eller tagit bort det helt. Brottslingar använder enligt ekobrottsmyndigheten sig av så kallade bulvaner och målvakter för att bibehålla sin anonymitet, samt att den frivilliga revisionsplikten som infördes år 2010 resulterat i att aktiebolag därmed enligt ekobrottsmyndigheten kan drivas anonymt, utan personligt ansvar och utan insyn, vilket blivit vanligare hos den organiserade brottsligheten.<sup>56</sup> Att aktiekapitalkravet sänks, medan likvidationsreglerna inte ses över kritiserades även det av Ekobrottsmyndigheten, som påpekade att det i nystartade aktiebolag var vanligt att kostnaderna översteg intäkterna. Att kostnaderna endast skulle få överstiga intäkterna med 12 500 kronor skulle leda till att en stor del av de nystartade aktiebolagen skulle komma att ligga i riskzonen för att bli likvidationspliktiga.<sup>57</sup> Även Skatteverket påpekade att en sänkning av aktiekapitalkravet utan en översikt av likvidationsreglerna sannolikt skulle leda till att dessa regler skulle behöva tillämpas i en högre utsträckning och att en översikt av dessa regler nu var av än större vikt.<sup>58</sup> Skatteverket var inte den enda remissinstansen som påpekade att det i och med en sänkning av aktiekapitalkravet skulle varit högaktuellt med en översyn av likvidationsreglerna. Flertalet remissinstanser, såväl sådana som avstyrker förslaget som sådana som inte invänder mot förslaget, tar även de

---

<sup>55</sup> Prop. 2019/20:21 s. 17 f

<sup>56</sup> Ekobrottsmyndigheten, 2019-06-17, s. 1

<sup>57</sup> Ekobrottsmyndigheten, 2019-06-17, s. 2

<sup>58</sup> Skatteverket, 2019-06-24, s. 2

upp liknande problematik.<sup>59</sup> Regeringen bemötte denna kritik med att, även om möjligheten finns att detta skulle kunna innebära att tvångslikvidation aktualiserades snabbare än vid ett aktiekapitalkrav på 50 000 kronor, så kunde det redan vid den nivån gå snabbt.<sup>60</sup> Fackförbundet TCO avstyrkte förändringen och menade att en ordentlig utvärdering av den senaste reformen var att önskas innan det var aktuellt att ta ställning till vilken effekt denna reform haft på antalet sysselsatta. TCO påpekade även att en sänkning av aktiekapitalkravet skulle innebära att ägare till företag där kapitalkravet understiger kapitalbehovet, kommer ägaren behöva blanda in sin privatekonomi i företagets ekonomi genom pantsättning, borgenskrav eller privata lån.<sup>61</sup>

---

<sup>59</sup> Prop. 2019/20:21 s. 9

<sup>60</sup> Prop. 2019/20:21 s. 13 f

<sup>61</sup> TCO, 2019-07-31, s. 1 f

## 4 EU:s påverkan

I och med Sveriges inträde i EU 1995 ändrades förutsättningarna att reglera vilken typ av bolag som verkar på den svenska marknaden. Synen på aktiekapitalets funktion varierar stort mellan medlemsländerna. Sveriges tradition med ett relativt stort aktiekapital fick därmed konkurrens från bolag från andra medlemsstater. Ett av de länder som historiskt sett lockat med möjligheten att undvika de krav på minsta aktiekapital som ställs upp i andra medlemsstater har varit Storbritannien, vilket kan ses i följande avgöranden från EU-domstolen mellan 1999 och 2003.<sup>62</sup>

Dessa tre mål har haft en central roll för den regelkonkurrens på bolagsrättens område inom EU som råder idag. EU-domstolen bekräftade genom målen den fria etableringsrätten starka position på den inre marknaden. Konsekvensen av detta har blivit att det uppstått en konkurrenssituation mellan medlemsstaterna kring de privata aktiebolagen.

### 4.1 Fall från EU-domstolen

#### 4.1.1 Mål C-212/97 Centros Ltd (Centros) mot Erhvervs- og Selskabsstyrelsen

I Centrosmålet fastslår EU-domstolen att det inte anses vara ett missbruk av etableringsrätten att medborgare i en medlemsstat i EU väljer att bilda bolag i en medlemsstat, för att sedan öppna en filial i en annan medlemsstat, och därigenom undgå filiallandets bestämmelser om bolagsbildning.

Målet handlade om huruvida artiklarna 52 och 58 i EG-fördraget utgjorde ett hinder mot att in medlemsstat nekar registrering av en filial till ett bolag som bildats i enlighet med en annan medlemsstats lagstiftning, i det fall att

---

<sup>62</sup> Bergström och Samuelsson, Aktiebolagets grundproblem, s. 216

filialen är menad att utgöra det huvudsakliga driftstället för bolaget, och på så sätt undvika filiallandets lagstiftning angående bolagsbildning.

Bolaget Centros, som registrerats som ett ”Private limited company” i England och Wales av de danska makarna Tonny och Marianne Bryde. Centros Ltd hade sedan öppnat en filial i Danmark utan att bedriva någon verksamhet i varken England eller Wales. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen valde att neka registreringen av denna filial då de ansåg att det var fråga om ett försök att undvika de nationella bestämmelserna om ett tillskjutande av ett aktiekapital om 200 000 DKK, och att filialen, eftersom att Centros inte bedrev någon verksamhet i varken England eller Wales, i själva verket var Centros huvuddriftställe.

#### **4.1.2 Mål C-208/00 Überseering BV (Überseering) mot Nordic Construction Company Baumanagement (NCC)**

Centralt i detta mål var erkännandet av ett bolag bildat i en annan medlemsstat som juridisk person och därmed rättskapacitet i etableringslandet. Här fastställde EU-domstolen att bolag som bildats enligt lagstiftningen i en medlemsstat som tillämpar bildandepincipen ska erkännas rättskapacitet och därigenom partsbehörighet på samma vis som bolaget erkänns i medlemsstaten där det bildats.

Tyskland, som tillämpar sätesprincipen var osäkra på huruvida det nederländska bolaget Überseering skulle erkännas rättskapacitet i egenskap av ett nederländskt bolag. Samtliga andelar i Überseering hade förvärvats av tyska medborgare, vilket enligt sätesprincipen innebar att bolaget var att anse som ett tyskt bolag. Nederländerna tillämpar dock bildandepincipen och det var därmed oklart vilken princip som skulle tillämpas.

Domstolen ansåg att ett bolag existerar i kraft av den nationella lagstiftning genom vilken bolaget bildats och regleras. Ett krav att bolaget skulle vara tvunget att ombildas i Tyskland skulle därför stå i direkt strid med etableringsrätten i artiklarna 43 och 48 EG-fördraget.

EU-domstolen tog därmed även ställning emot NCC:s mening att artikel 293 EG-fördraget skulle innebära att det krävs att medlemsstaterna ingår avtal angående ett bolags ställning som juridisk person i de fall bolagets säte flyttas till en annan medlemsstat.

#### **4.1.3 Mål C-167/01 Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam (Handelskammaren) mot Inspire Art Ltd (Inspire Art)**

Det i England registrerade bolaget Inspire Arts filial i Nederländerna skulle enligt nederländsk rätt vara tvunget att införa tillägget ”bolag som i formellt hänseende är ett utländskt bolag” jämte bolagsnamnet, samt vara tydliga med detta i affärssammanhang. Vilka krav som en värdstat kan ställa på filialen begränsas genom en uttömmande lista i artikel 2 i rådets elfte direktiv 89/666. Att ställa dessa krav på Inspire Arts filial i Nederländerna var således inte förenligt med direktivet.

EU-domstolen bekräftar i domen att de bakomliggande skälen till att ett bolag bildats i en viss medlemsstat inte påverkar den rätt till etableringsfrihet som garanteras i EG-fördraget genom artiklarna 43 och 48, om det inte är fråga om att ett missbruk av etableringsfriheten föreligger. En missbruksbedömning ska dock göras från fall till fall. Att unionsmedborgare väljer att bilda bolag i den medlemsstat som för denne verkar ha den minst restriktiva bolagsrättsliga regleringen, och därefter bilda filialer i en annan medlemsstat, var enligt EU-domstolen ett fullt godtagbart sätt att nyttja den fria etableringsrätt som EG-fördraget garanterar.



## 4.2 SPE-bolag

Europeiska kommission har 2008 presenterat ett förslag om att införa en form av europeiskt aktiebolag.<sup>63</sup> Associationsformen är tänkt att stärka små och medelstora företag genom en underlättad etablering på den inre marknaden samt att sänka kostnaderna som dessa bolag drabbas av med anledning av skillnaderna i regleringen av aktiebolag i medlemsstaterna.<sup>64</sup> Något beslut har ännu inte fattats angående hur en sådan associationsform kan eller kommer se ut. Därför kommer bolagsformen inte beröras närmre än att konstatera att det finns förslag på EU-nivå att agera kring regelkonkurrensen mellan medlemsstater angående privata aktiebolag.

---

<sup>63</sup> KOM (2008) 396, Förslag till rådets förordning om stadga för ett europeiskt privat aktiebolag.

<sup>64</sup> Regeringskansliets Faktapromemoria (2007/08:FPM133) Europeiska privata aktiebolag (SPE-bolag)

## 5 Analys

Sett till förslaget utformning är jag av uppfattningen att detta förslag stressats fram som ett resultat av januariöverenskommelsen. Det saknas, likt TCO påpekar, en tillfredsställande analys av den förra sänkningens effekter. Att gynna företagandet i landet handlar enligt mig inte endast om att det ska vara enkelt att skapa nya företag. De företag som bildas måste vara av sådan kvalitet att de tillför värde. Att stimulera företagandet på det här sättet känns som ett tveksamt beslut under vad som kan tyckas vara slutet av en högkonjunktur. Sänkningen kommer sannolikt, precis som regeringen förutspår, att resultera i ett ökat bildande av aktiebolag. Argumentet att aktiekapitalskravet redan vid 50 000 kronor är på en sådan låg nivå att det snabbt kan förbrukas är brukbart vad gäller borgenärsskyddet för de icke-anpassade borgenärerna, men sett ur troligheten att bolaget ska hamna i en situation där tvångslikvidation blir aktuellt framstår det som mindre hållbart. Just en sådan situation ligger nära till hands om konjunkturen skulle vända och det endast krävs en förlust på 12 500 kronor. Även om det reella borgenärsskyddet redan försvunnit så fyller fortfarande seriositetsspärren en viktig funktion. Frågan är om det verkligen är önskvärt att näringsidkare, som inte har förmågan att få ihop 50 000 kronor driver ett aktiebolag. Då kanske det är bättre att verksamheten drivs i annan form. Jag anser även att det känns något oansvarigt att inte lyssna till remissinstansernas åsikter om problematiken med ett sänkt kapitalkrav utan att se över likvidationsreglerna, om inte innan så i vart fall samtidigt.

Trenden med sänkta kapitalkrav inom EU som uppstått i kölvattnet av den konkurrenssituation som utvecklats med EU-domstolens praxis är föga förvånande, och det är inte förvånande att även Sverige vill agera konkurrenskraftigt.

Harmoniseringen som sker som en konsekvens av denna konkurrenssituation tycks vara svår att hejda. Ett lägre krav än vad som gällt historiskt kommer därmed att vara mer eller mindre nödvändigt för att företag inte ska lockas utomlands med sina registreringar. Att sänka

investeringskravet i form av aktiekapital kan locka företagare som vid ett högre krav hade valt att utnyttja möjligheten att öppna ett bolag i en annan medlemsstat med en filial i Sverige, att istället grunda sitt bolag enligt svensk reglering. Oberoende av huruvida gränsen läggs vid 50 000 kronor eller 25 000 är det min uppfattning att båda dessa nivåer utgör en relativt låg tröskel för att ta del av de fördelar som det innebär att driva sitt bolag i aktiebolagsform. Det talas mycket i förarbetena om att det behöver bli enklare för tjänsteföretag att komma in på marknaden. Det utreds i min mening inte på ett tillfredsställande vilken effekt sänkningen kommer att få för resterande företagen, då även dessa företag kommer med största sannolikhet att tillämpa den lägre gränsen. Som slutsats anser jag att om man ska ha kvar det systemet vi har idag med tvångslikvidation, så hade varit en bättre lösning att låta kravet ligga kvar på 50 000 kronor. Detta främst på grund av att förarbetena inte utrett konsekvenserna av sänkningen tillräckligt, att seriositetsspärren i det närmsta urholkas helt i och med sänkningen, samt att regleringen kring tvångslikvidation inte anpassats till ett så lågt aktiekapital.

# Käll- och litteraturförteckning

## KÄLLOR

### Offentligt tryck

#### Utredningsbetänkanden

SOU 1941:9 Lag om aktiebolag

SOU 1971:15 Lag om aktiebolag

SOU 2008:49 Aktiekapital i privata bolag

#### Propositioner

Prop. 1847/48:56 Om aktiebolag

Prop. 1973:93 förslag till lag om konvertibla skuldebrev m.m.

Prop. 1993/94:196 ändringar i aktiebolagslagen

Prop. 2004/05:85 ny aktiebolagslag

Prop. 2009/10:61 en sänkning av kapitalkravet i privata aktiebolag

Prop. 2009/10:204 en frivillig revision

Prop. 2019/20:21 lägre kapitalkrav för privata bolag

#### Kommissionens förslag

KOM (2008) 396, Förslag till rådets förordning om stadga för ett europeiskt privat aktiebolag.

#### Regeringskansliets faktapromemoria

Regeringskansliets Faktapromemoria (2007/08:FPM133) Europeiska privata aktiebolag (SPE-bolag)

## LITTERATUR

Andersson, Jan, Kapitalskyddet i aktiebolag, sjätte uppl., LitteraturCompagniet AB, Stockholm, 2010.

Bergström, Clas & Samuelsson, Per, Aktiebolagets grundproblem, femte uppl., Nordstedts juridik, Stockholm, 2015.

Nääv, Maria & Zamboni, Mauro, Juridisk metodlära, andra uppl., Studentlitteratur AB, Lund, 2018.

Sandström, Torsten, Svensk aktiebolagsrätt, sjätte uppl., Wolter Kluwer, Stockholm, 2017.

Skog, Rolf, Rodhes Aktiebolagsrätt, tjugofemte uppl. Norstedts juridik, Stockholm, 2018.

## **ONLINE**

Presskonferens med Jonas Sjöstedt

- <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/jonas-sjostedt-vansterpartiet-slapper-fram-stefan-lofven>, hämtad 2020-01-07

Januariöverenskommelsen

- [januarioverenskommelsen.se](http://januarioverenskommelsen.se), hämtad 2020-01-07

# Rättsfallsförteckning

Mål C-212/97 Centros Ltd (Centros) mot Erhvervs- og Selskabsstyrelsen

Mål C-208/00 Überseering BV (Überseering) mot Nordic Construction Company Baumanagement (NCC)

Mål C-167/01 Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam (Handelskammaren) mot Inspire Art Ltd (Inspire Art)